HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.



**קצינ"ת מליקה ממליקה.** דס"ד בתרבעה עבר קמחר וקמני לעבר ממליקה דומיא דשחר קרבנות ועוד דקל מחזיב ליה כשחיטה: ס"ג **ולטעמיך מיקשי לך היכי גופא דקתני רישא לא לחמרו אלא פסח נדבה.** לחבל לשחר קרבנות לא מחזיב והדר מני לחד המולק ולחד המזה:

**אלא** מלמיכה קשיא אמליקה קשיא הקטרה אהקטרה ולטעמיך תיקשי לך היא גופא דקתני לא אמרו אלא בפסח בלבד והדר תני אחד השוחט ואחד הזורק ואחד המולק ואחד המזה אלא הא והא ר"ש מליקה אמליקה לא קשיא כאן בארבעה עשר כאן בחולו של מועד ואידי ואידי ר"ש היא הקטרה אהקטרה נמי לא קשיא תנאי היא דאיכא דמקיש הקטרה לשחיטה ואיכא מאן דלא מקיש: רבי יהודה אומר אף התמיד וכו': מאי טעמא דרבי יהודה אמר לך [1]זבחי זבח המיוחד לי ומאי ניהו תמיד: ר"ש אומר הפסח בארבעה עשר וכו': מ"ט דר"ש דכתיב זבחי זבחי תרי זמני קרי ביה זבח זבחיי למאי הלכתא פלגינהו רחמנא מהדדי ולא כתב זבחי למימר בזמן דאיכא זבח לא מחייב אזבחי בזמן דליכא זבח מחייב אזבחי: ובמועד לשמו פטור וכו': טעמא דשלא לשמו הא סתמא פטור אמאי [א]פסח בשאר יומות השנה שלמים הוי [ב]שמעת מינה פסח בשאר יומות השנה בעי עקירה אמר ר' חייא בר גמדא נזרקה מפי חבורה ואמרו בגון שהיו בעלים טמאי מת ונדחין לפסח שני דסתמיה לשום פסח קאי: **מתני'** [ג]הפסח נשחט בשלש כתות שנאמר [2]ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל קהל ועדה וישראל [ג]נכנסה כת הראשונה נתמלאה העזרה נעלו דלתות העזרה [ד]תקעו תריעו ותקעו [ה]הכהנים עומדים שורות שורות ובידיהם בזיכי כסף ובזיכי זהב שורה שכולה כסף ושורה שכולה זהב זהב לא היו מעורבין ולא היו לבזיכין שוליים שמא יניחום ויקרש הדם [ו]ושחט ישראל וקבל הכהן נותנו לחבירו וחבירו לחבירו ומקבל את המלא ומחזיר את הריקן כהן הקרוב אצל המזבח זורקו זריקה אחת כנגד היסוד [ז]יצתה כת ראשונה ונכנסה כת שניה יצתה שניה נכנסה שלישית כמעשה הראשונה כך מעשה השניה והשלישית [ח]קראו את ההלל אם גמרו שנו ואם שנו שלשו אע"פ שלא שלשו מימיהם ר' יהודה אומר [ט]מימיהם של כת שלישית לא הגיעו לאהבתי כי ישמע ה' מפני שעמה מועטין [י]כמעשהו בחול כך מעשהו בשבת אלא שהכהנים מדיחים את העזרה שלא ברצון חכמים ר' יהודה אומר [יא]כום היה ממלא מדם התערובת זרקו זריקה אחת על גבי המזבח ולא הודו לו חכמים [יב]כיצד תולין ומפשיטין אונקליות של ברזל היו קבועים בכתלים ובעמודים שבהן תולין ומפשיטין כל מי שאין לו מקום לתלות ולהפשיט [יג]מקלות דקים וחלקים היו שם מניח על כתפו ועל כתף חבירו ותולה ומפשיט ר"א אומר י"ד שחל

**הא** והא רבי שמעון. נרשה לר"י דהסיק קמייתא [א]לא הוה מני למוקומי כרבנן משום דקתני בה לבל המולק את העוף בי"ד ליט עובר בולה כלום ממאי נקט עוף מי לאו לאתא למידק דווקא בי"ד לבל במול המועד אפילו בעוף ומי מחייב והייט כר' שמעון ודקוטרס פי' לעיל טעם אחר ממאי נקט עוף:

**ואיבא** דלא מקיש. תלב לזבח ונחי ללא מקיש להקטרה לעיל הכי מקיש ללא למרינן לאפילו אחד בשוף העולם לסבנרא סוף לאקושי להכי: **מעמא שלא לשמו הא סתמא פטור ש"מ בו'.** ואת גירסת רש"י ואין נרשה לר"ת דהא אינה למידק מרישא [ב]וגריס ר"ת הכי לשמו ממאי פטור שלמים לשם פסח קשיטין ש"מ בעי עקירה פירוש לאי לא בעי עקירה אלא לשמו כשר דשלמים לשם פסח כשר להא מכשיר לעיל ר' יהושע שוחט מחריש לשמו: **קראו את ההלל.** פי' לויס לתניא בתוספתא ישראל שוחטין את פסחיהן ולויס קורסים את ההלל קשה לר"י לתמרינן בפ' אין נערכין בערכין (יח.) ובכילד מבדכין (ברכות לה. ושם) אין לוחרים שירה אלא על היין והכא חזינן לחיכא שירה בלא נסכים וכן היו [ג]מקדשין העזרות בג' תורות ובשיר ולומר ר"י לה"פ אין לוחרים שירה אלא על היין דמשמע אלמים ולנשים ולנשים דליס ליה ועיקר שחיט ושמחה היינו בשעת שחיטה ולומיל דשכי נמי לנבוה בשעת שחיטה כשכן קשמר לחין לומר שירה אלא על היין אבל אלא בשעת שחיטה היו לוחרים שירה אלא על היין בכמה לוכתי:

**תניא** [ד]תקעו הריעו ותקעו [ה]הכהנים עומדים שורות שורות ובידיהם בזיכי כסף ובזיכי זהב שורה שכולה כסף ושורה שכולה זהב זהב לא היו מעורבין ולא היו לבזיכין שוליים שמא יניחום ויקרש הדם [ו]ושחט ישראל וקבל הכהן נותנו לחבירו וחבירו לחבירו ומקבל את המלא ומחזיר את הריקן כהן הקרוב אצל המזבח זורקו זריקה אחת כנגד היסוד [ז]יצתה כת ראשונה ונכנסה כת שניה יצתה שניה נכנסה שלישית כמעשה הראשונה כך מעשה השניה והשלישית [ח]קראו את ההלל אם גמרו שנו ואם שנו שלשו אע"פ שלא שלשו מימיהם ר' יהודה אומר [ט]מימיהם של כת שלישית לא הגיעו לאהבתי כי ישמע ה' מפני שעמה מועטין [י]כמעשהו בחול כך מעשהו בשבת אלא שהכהנים מדיחים את העזרה שלא ברצון חכמים ר' יהודה אומר [יא]כום היה ממלא מדם התערובת זרקו זריקה אחת על גבי המזבח ולא הודו לו חכמים [יב]כיצד תולין ומפשיטין אונקליות של ברזל היו קבועים בכתלים ובעמודים שבהן תולין ומפשיטין כל מי שאין לו מקום לתלות ולהפשיט [יג]מקלות דקים וחלקים היו שם מניח על כתפו ועל כתף חבירו ותולה ומפשיט ר"א אומר י"ד שחל

**קשיא** מלמיכה קשיא הקטרה אהקטרה ולטעמיך תיקשי לך היא גופא דקתני לא אמרו אלא בפסח בלבד והדר תני אחד השוחט ואחד הזורק ואחד המולק ואחד המזה אלא הא והא ר"ש מליקה אמליקה לא קשיא כאן בארבעה עשר כאן בחולו של מועד ואידי ואידי ר"ש היא הקטרה אהקטרה נמי לא קשיא תנאי היא דאיכא דמקיש הקטרה לשחיטה ואיכא מאן דלא מקיש: רבי יהודה אומר אף התמיד וכו': מאי טעמא דרבי יהודה אמר לך [1]זבחי זבח המיוחד לי ומאי ניהו תמיד: ר"ש אומר הפסח בארבעה עשר וכו': מ"ט דר"ש דכתיב זבחי זבחי תרי זמני קרי ביה זבח זבחיי למאי הלכתא פלגינהו רחמנא מהדדי ולא כתב זבחי למימר בזמן דאיכא זבח לא מחייב אזבחי בזמן דליכא זבח מחייב אזבחי: ובמועד לשמו פטור וכו': טעמא דשלא לשמו הא סתמא פטור אמאי [א]פסח בשאר יומות השנה שלמים הוי [ב]שמעת מינה פסח בשאר יומות השנה בעי עקירה אמר ר' חייא בר גמדא נזרקה מפי חבורה ואמרו בגון שהיו בעלים טמאי מת ונדחין לפסח שני דסתמיה לשום פסח קאי: **מתני'** [ג]הפסח נשחט בשלש כתות שנאמר [2]ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל קהל ועדה וישראל [ג]נכנסה כת הראשונה נתמלאה העזרה נעלו דלתות העזרה [ד]תקעו תריעו ותקעו [ה]הכהנים עומדים שורות שורות ובידיהם בזיכי כסף ובזיכי זהב שורה שכולה כסף ושורה שכולה זהב זהב לא היו מעורבין ולא היו לבזיכין שוליים שמא יניחום ויקרש הדם [ו]ושחט ישראל וקבל הכהן נותנו לחבירו וחבירו לחבירו ומקבל את המלא ומחזיר את הריקן כהן הקרוב אצל המזבח זורקו זריקה אחת כנגד היסוד [ז]יצתה כת ראשונה ונכנסה כת שניה יצתה שניה נכנסה שלישית כמעשה הראשונה כך מעשה השניה והשלישית [ח]קראו את ההלל אם גמרו שנו ואם שנו שלשו אע"פ שלא שלשו מימיהם ר' יהודה אומר [ט]מימיהם של כת שלישית לא הגיעו לאהבתי כי ישמע ה' מפני שעמה מועטין [י]כמעשהו בחול כך מעשהו בשבת אלא שהכהנים מדיחים את העזרה שלא ברצון חכמים ר' יהודה אומר [יא]כום היה ממלא מדם התערובת זרקו זריקה אחת על גבי המזבח ולא הודו לו חכמים [יב]כיצד תולין ומפשיטין אונקליות של ברזל היו קבועים בכתלים ובעמודים שבהן תולין ומפשיטין כל מי שאין לו מקום לתלות ולהפשיט [יג]מקלות דקים וחלקים היו שם מניח על כתפו ועל כתף חבירו ותולה ומפשיט ר"א אומר י"ד שחל

ליזבד על הקרקע: **שמא יניאוס.** כהניס על גבי קרקע עד שיקבלו דס ממר מכחת שהן מרוסין וישכחוס ויקרוס הדס ולא יהא לאוי לזרוק: **שחט ישרגל.** אס ילנה שהשחיטה כשירה בזרס בכל הקרבנות: **וקיבל רבן.** הדס בזנך מלוחר הטלה: **נוסנו לאחיכו.** שהרי בשורה הן עומדים על המזבח: **מקבל את המנה.** מיד הנותנו לו ומחזיר את הריקן שמזר מליו מיד כהן הזורק: **וריקה אחת.** בזנך עלמו זורק ולא מתנה בחלבע שתין לך קרבן טעון מלבע אלא חטאת לבדה כדכתיב [ויקרא ד] בהלבנה: **לנגד היסוד.** ברוחות שבמזבח שהיא יסוד מתחתיון וזורק לזקיפתו של מזבח והוא נופל ליסוד. ולפי שתין היסוד מקיף את המזבח אלא את הפינות ואת המערב כדתנן במסכת מדות (פ"ג משנה ו) לכך הולרך לומר כנגד היסוד: **כך מעשה השניה והשלישית.** הכל כשהר לומרנו: **קראו את ההלל.** לבל ביתות אלו: **אם גמרו שנו.** כשהיו מתחילין לשחוט מתחילין לקרות ואם רבו הפסחים ומשך זמן שחיטתן על שגמרו ועדיין רגיס שוחטין חוזרין וקוריו שניה: **ואם שנו.** ועדיין לא גמרה שחיטת פסחי לותה הכת שילנו וכן השניה וכן השלישית ואע"פ שלא הירע מעולם שהילנו לפי שהיו שם כהנים מרובין ומהיירין במלאכתן: **לא הגיעו להאכזרי.** לפילו פעם לחשון: **אלא שהכהנים מדיחין העזרה.** שאמת המים מהלכת בעזרה וכשהן רולין להדיח העזרה פוקקין את נקב יציאתה והמים פושטין והולכין על גדותיה ומדיחין את כל העזרה שרלפה של שיש היתה כולה ואחר כך פותחין הנקב והמים יולאים ובערב הפסח מתוך שהמדמים מרובים היו מדיחין לותה והכהנים היו מדיחין לותה בשבת שלא ברלון חכמים: **מדם התערובת.** המוטל על הרלפה וטעמא מפרש בגמרא [סה.]: **לונקליות.** מסמרים שרלשיהן כפופין למעלה. קרוס"ם בלע"ז: **נעמודין.** הלו עמודין קטנים הרבה וקרויין נגסין כדאמרינן בסמ' תמיד (פ"ג משנה ה) לתנן בית המטבחיים היה לפנינו של מזבח ועליו שמונה עמודין וקרויין נגסין וקורות של ברזל על גביהן ואונקליות של ברזל היו קבועין בהן וג' סדרים שבהן תולין ומפשיטין בעזרה בסקום בית המטבחיים: **תלקין.** מחולקין. מפולות קליפתן:



## מסורת הש"ס

ו) נקמן עג: חולין ג., ב) זבחים יד:, ג) סוכה נד:, ד) [זבחים לד: מנחות עו:], ה) שבת קכג:, ו) [ע"ב], ז) [ויע"ש תוס' יומא סב. ד"ה טעמא], ח) [שבועות יד.].

## תורה אור השלם

1. לֹא תְזַבֵּחַ עַל חְמֵץ דַּם זִבְחִי וְלֹא יָלִין חֵלֶב חַגִּי עַד בֹּקֶר: שמות כג יח
2. וְהָיָה לָכֶם לְמִשְׁמֶרֶת עַד אַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַזֶּה וְשָׁחֲטוּ אֹתוֹ כֹּל קְהַל עֲדַת יִשְׂרָאֵל בֵּין הָעַרְבָּיִם: שמות יב ו

## לעזי רש"י

קרוס"ש. וריס, אנקולים.

## מוסף רש"י

**פסח בשאר יומות השנה שלמים הוי.** דנפקא לן מוחמת פסח לה' מלמיך נפלן וכקל למומר פסח קבע שלמים (חולין ל.). **שמעת מינה.** מלקרי ליה זבח פסול. **פסח בשאר יומות השנה בעי עקירה.** למיעקר שם פסח מיניה וכל כמה דלא עקר פסח הוא וכי שחיט ליה שלא בזמנו הוי פסח פסול (שם). **נזרקה.** תמוכה זו שלפי מציע, מפי חבורה. ותמרו לעולם לא בעי עקירה, ואפי' למאמע דבעי עקירה כגון שהיו בעלים. בפסח לשמן שהיו עומלי ממים ופסח זה לא נלמה ממחת מלינוד אלא ממחת בעלים שנמלו ממחת טומחה לפסח שני וכפי פסח חזי ליקרב בחייר הלכך בעי עקירה (שם). **שחט ישראל וקבל הכהן.** בן היה לילן לעמות (זבחים יד:). **קראו את ההלל.** כל בת קולות את ההגל ג' פעמים שהיו פסחיהם מרובין והיו טועמין הגל בשחיטתם ולא היו מספיקין לגמור פסחם כל בת עד שקללוהו שלש פעמים, ותע"ג תתנן תע"פ שלא שלנו מיימין, היינו לא גמרו פעם שלישית טוב, אבל מיכו אין בת שלא היתה גומרתו שתי פעמים ומתחלת בו פעם שלישית (סוכה נד:). **מפני שעמה מועטין.** שבשתי בתות הראשונות נתמלאה העזרה לבל בת ונעשתה בת שלישית במעט ולא היה שהיה מפסיקין מתרוכת בכדי קריאת הלגות (שם).

## מוסף תוספות

א. דמחייב ליה למקטיר. תוס' שמנן. ב. דקתני לשמו פטור הא סתמא חייב אלמא לא בעי עקירה אלא מדיוקא ליכא למשמע מינה. שם. ג. ר"ת. פירוש אין אומרים שירה על שום אכילת מזבח כגון זריקת דמים וניסוך המים. תוס' נרכות לה.

## עין משפט נר מצוה

א [מיי' פ"ח מהל' פסולי המוקדשין הל' טו]:
לו ב מיי' פ"ח מהל' ק"פ הלכה ט:
לז ג שם הלכה יח:
לח ד שם הלכה יב:
לט ה שם הלכה יג:
מ ו שם הלכה יד:
**מא** ז שם הלכה טו:
**מב** ח שם הלכה יח:
**מג** ט שם הלכה טו:
**מד** י שם הלכה יד:

## רבינו חננאל

הכא קתני המולק עובר והמקטיר את האימורין עובר. והתם קתני המקטיר את האימורין עובר והמולק אינו עובר קשיין אהדדי. ופרקינן שתי הברייתות לר"ש הן, הא דפשרה אמליקה בי"ד הכי קתני ר' שמעון במתני' ושאר כל הזבחים בי"ד בין לשמן ובין שלא לשמן פטור ור' שמעון פוטר בשאר זבחים כ"ש אמליקה, והא דמחייבת אמליקה בחולו של מועד דבהדיה מחייב ר"ש במשנתנו [דתנן] בשאר כל הזבחים במועד בין לשמן ובין שלא לשמן [חייב] דמליקה כשחיטה חשיב לה. הקטרת אימורין יש תנא דמקיש הקטרה לשחיטה ומחייב, ויש תנא דלא מקיש ותרוייהו אליבא דר"ש. ואמרינן **מאי טעמא דר' שמעון** דבי"ד מחייב השוחט את הפסח לבדו על החמץ ופוטר השוחט שאר זבחים על החמץ בי"ד. ובמועד מחייב השוחט שאר זבחים על [החמץ] (הפסח) ופוטר השוחט הפסח לשמו. ופשטינן טעמא דר"ש משום דכתיבי תרי קראי לא תשחט ולא תזבח, ובתרוייהו כתיב זבחי שמע' מתרי זבחי דאינן זבחי וכיון דהוה ליה למכתב זבחים דמשמע זבחים טובא ופלגינהו וכתב זבחי זבחי. ש"מ כל היכא דאיכא זבח והוא זבח חג הפסח. הבשר שעובר עליו קרינא ביה זבחי, אזבח זה חייב ולא אשאר זבחים, אבל במועד דליכא זבח חג הפסח קרינא זבחים וחייב אשאר זבחים. ודיקינן מדקתני השוחט הפסח על החמץ במועד לשם שלמים חייב, דזיקא שעקר שם פסח מעליו וקראו שלמים, מכלל דבשאר יומות השנה בעי עקירה. ופרקינן לעולם אימא לך דלא בעי עקירה ומתני' כגון שהיו בעליו טמאי מתים ונדחו לפסח שני דסתמיה לשם פסח קאי. **מתני' הפסח נשחט בשלש כתות שנאמר ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל קהל ועדה וישראל,** הרי ג'.